

רשות היחיד ברשות הרבים

לא בצעקות, השמעה ושמור על כבודנו

מאת יצחק גרינבוים

הפליה גזעית. טוב שהם יהודים! ומי יודע אם עוד מעט לא יקום כרייסטר אחר, שמשום מה יראה צורך להטיל בנו דופי ויאמר שאנו נוהגים במיעוט הערבי שלנו כדרך שנהגו בנו שיני איגו, אשר נגדם עוררנו את כל העור לם. וזדאי, יאמרו, ישנם דברים שהיהודים דים מקילים בהם, אבל בעיקרו של דבר אין הערבים אצלם אלא תושבים ולא אזרחים, וכאשר תושבים בהם שמצויים בתוכם בריונית וחורשי-מזימות נגד המדינה, פוגעים היהודים בכל העדה הערבית, בכל הכפר, כדי למצוא את האשמים.

הרבה דברים טובים למדנו מהברייטים ועוד יש ללמוד מהם, אבל לא את מנהגי החיפושים בכפריים, שהם הנהיגו לגבי ה"גנייטיבס" וגם לגבי היישובים שלנו בימי ה"מאבק". כלל גדול היה קיים באירופה המזרחית, שבכל חיפוש צריכים להיות נוכחים בעליהבית וגם אנשים זרים, שיעידו כי בשעת החיפוש לא נגנב שום דבר, וזו למדנו מהברייטים לנצוא את כל תושבי הכפר ולכלוא אותם בגדרות תל עד שיבוצע החיפוש בבהיבם, שהופקרו לשבטם ולחסדם של המחפשים. היש להתפלא, שלאחר חיפוש כזה נשמעות האשמות, ותסרים כל מיני דברים בעל-ערוך? על האשמות כאלה אין לענות בקצף של איגו, שפגעו ברג-שותיו הקדושים, אלא צריך להכריז — נחמור את עינו של המאשים ונראה אם צדק בהאשמותיו. תשובה כזאת בלי צעקות, אלא תשמיעו היתה מר-כיתה ראשית שבטוחים אנו, כי האשמות אלו אינן אלא עלילה, ישנית, שמיכנים אנו, אם ניווכח כי יש בהן שמץ של צדק, לבער את הרע מקרבנו, ואלו כך נשאר רושם של שעורוריה של צעקות, של סתימת פי החלש המאשים, של אירצון לחקור את ההאשמות של הסתחרות מאחורי רגשי-כבוד, שנמצע קשה.

אנו בטוחים בחיילים שלנו, אנו מאמינים, שאין בהם דופי ושהם שומרים על כבוד צבאתם, אך כלום בצעקות, "השמעה" מגינים על כבודו של אדם או גוף ציבורי כאשר מישוהו מטיל חשד בחבריו? הלא דווקא כבוד זה מהייב, שנוכח כי האשמות אלו יסודן ברצון לפגוע, להעליל, להזיק, בפולין היו נוהגים להזקק לצעקות בימי התעלולים של חילי הלר ואזר פוונאן ובימי ה"פאסיפיקציה" בכפרי האוקריינים אשר בגאליציה המזרחית. כלום ההיזר מנהג זה אה כבודה של פולין, כלום מצע שבכל העולם כולו יספרי על המעשים הנעים שנעשו ליהודים ולאוקריינים? בחול לא פעלה הצנזורה, וגם אי-אפשר היה להתגונן מפני הגזמות, כי איש לא האמין בהכחשות רשמיות.

אחד מציווי התורה המסורים, שאין אנו מקיימים אותה, הוא — שלא נשי כח כי עבדים היינו בארץ מצרים, ושעל-כן לא נהג כמו המצרים באלה התי-לוים בנו. ואין צורך לשתוח את זכי רוננו כדי להעלות את מעשי המצרים נגדנו, מעברנו הקרוב זכורים לנו מעשי שים ומנהגים, שאין לשכחה שליטה עליהם.

עלילות, השמצות? כלום לא היינו מורגלים בהן, כלום אין אנו רגילים להן גם עכשיו? והלא עוד היום מקרי-שיט אנו מיטב כוחותינו בגולה כדי להוכיחו את צדקתנו בנגע להאשמות, שגילינו לאפעם את השקר השכל שבי-הן — ואפעם חוזרים שונאינו וסופי-ליב עלינו אותם כובים עצמם. תאמי-רו, הכוח בידיהם של אלה, ואנו יושבי-ים בגולה, וההכרח לא יגונה. אבל בארצנו, במדינתנו, אין יעונו לפגוע בדבר הקדוש לנו, בכבודו של הצבא? אין צדק בדברים כאלה. אם החלשים הם המאשימים, אם הם "מעיונים" במדינתנו, שאנו עורמים בה, ותכוח בידינו, כבודנו הוא הדורש לנהוג בהם מנהג אחר, מנהג של הוכחת השקר שבפיהם.

שעוררות כגון זו שפרצה בכנסת ביום ד' שעבר מאוימת עלינו שמעי-טינה קבע, אפשר להעניש את המאשימים, אבל אי-אפשר יהיה עם זאת להרי-מוע מהדעה שההאשמות נחקרו ונמי-צאו חסרות-שחר. אם הדבר הזה לא ייעשה, הרי העונש שיוטל על המאשים, ואחת היא אינו תואנה הימצא לו, ייחשב כבלתי-צודק, כמכסה על פשע, כסותח-ספה למבקשי צדק כמסד העליון של מדינתנו, ולשונאינו יתברר, שביום-הרב חדה, אמצעי בטוח להוריד בעיני כל את כבודנו — לעורר שעוררות ולהביא את ראשהממשלה לידי זעם וצעקות, שלא ירבו את כבודנו בעולם. האין בתבסיס כזה פגיעה רעה ביו-הו בכבודנו ובאינטרסים החשובים ביו-הו שלנו — באמון שרוחשים לנו?

יתי לו למר אלטרמן על שירו "סערה על פני סדר-היום" ועוד יות, — למערכת "דבר" שהדפיסה שיר זה, הוא הקל עלי בהרבה את כתיבת מאמרי, המוקדש לאותה שעורוריה בכ-נסת ולאותו נאום של שרי-הבטחון, בעל-גסיון אני בכגון דא. הייתי קרי-בן לשעוררות כאלה ולתשובות רשי-מינות של מגינים על כבוד העם, ש"מש-מיצים" אותו בטענות וקובלנות, וכן עך הייתי, עד ראיה ושמיעה, לשעי-רוריות כגון זו שפרצה בכנסת, שעי-רוריות המופנות כלפי נציגים של מי-עוטים לאומיים או מדיניים, שמעתי גערות ונזיפות, שמטרתן להעמיד את הנאשים במסומו של הנאשם ולהסיח את תשומת-לבו של השומע והקורא מהוכן ההאשמה אל "מענה-הלשון" עד הנאשים, ובייחוד אם אשר לנהוג קוד-שה בנאשם.

נכון, ואין חולק על כך, שהצבא המגן על הארץ ויושביה, על העם ועל כבודו, שמוכן לטפון דמיו בעד כולו, שברכו בתוכו את ילדנו, את הדור הצעיר, תקוהנו לעתיד ונחמתנו בחלי-נו, — נכון שצריך לנהוג בו והירות, כבוד ואף קדושה, והרי לאחר מאות שנות-ידודים במסר, כאשר הסרה לנו הגשרות המינימאלית להגן על עצמנו, על זקנינו וטפני מפני התקפות של אויבים מזוינים ולעתים קרובות גם של אנשי צבא סדיר, — ממלא את לבנו רגש של גיל זרעדה, גאון וחרדה ללב לצבא ההגנה לישראל, שזכינו להי-קימו, ואי-דחפצנו שיהא אפוף אוירה של כבוד ואהבה, ועם זאת אכזר לנו לשכוח, שהצבא משקף בימינו את העם, את רוחו ומוסרו, שהרי העם כולו, כמות שהוא, שולח את בני ובנותיו לצבא, אינו דומה צבא סדיר לאירגון לשם הגנת-העם, המוקם במחתרת, וש-מתכדים בו טובי בני-הנוער, המקדשים את הושק — בדרך-כלל — בהתנהגותם ובמסירות-נפשם. אסור לשכוח זאת אף לרגע, בייחוד כשהנאשים הוא בן מי-עוטי, שהועמד בתוך תנאים שונים מאי-לה שבהם חיים בני הרוב, והוא גם חשוד על יחס עויין למדינה ולעם השור-לט בה.

מצבנו לגבי המיעוט הערבי במדי-נתנו קשה הוא עד מאוד ואין להשתח-למצבם של עמי-הרוב במדינות אירופה לגבי המיעוט היהודי. המדינה שהקי-מונו מוקפה מדינות ערביות איכות, האורבות לנו בכל יום, המצפות להור-דמות הראשונה בני להתקיפנו, להכו-הנו ולכלותנו. כל יום ויום מתקפים חילינו על הגבולות, וקשה להתחסד ולהיחמם ולשכוח, שעלינו להביט בעי-ניים מקורות על כל הנעשה מסביב ובאזורי-הכפר שלנו ולשמור על ארצנו ונפשותינו. אך בשל כך אין להתייחס אל כל ערבי כאל אויב, מסתנן, וחורש מזימות עלינו ועל מדינתנו. ביחס כזה יש משום אי-צדק ועוול משווע וגם משום אי-חלה — אוחלתם של אנשים שאינם בוטחים בכוחם ובי-הוד בעדקתם.

מצוים אנו על והירות יתירה ולא רק ביימירה על בטחוננו ועל הארץ שבבשנו, שהיא מולדת עמנו ושאו-הקיימונו איתה לתהיה ומחויקים בה ומפתחים אותה בשארית כוחותינו; מצוים אנו גם על והירות בזכויות המיעוט, ברגשותיו ובחיינו, בצרכיו ובדי-רשותיו. נהרתי תמיד מלחוח דעה בעניינים הנוגעים לערבים, וליחסים שבינינו. אדם זה, שבא מאירופה, שאי-נו יודע את לשונם ואת אורח-חיליהם של הערבים, שלא היה לו שיה ומגע אהם — אל ימהר לקבוע דעה ולהתי-ערב בעצותיו בעניין כאוב כל כך, שייך אנו לאתו דוד, שלא פעם הוכיח לעצמו ולאחרים מתוך איוונה תמימה, כי יש סיכויים לאהוה בין שני העמים הללה, שיש מקום לשיתוף-פעולה כמר-בהקופות-הזהב לעם הערבי ולעם היהודי-די גם יחד באותן הארצות שבהן נפי-גשו. וראה אנו, שהיחסים ההולכים ומשוהלים בארצנו בינינו לבין המי-עוט הערבי, מתחילים להיות דומים באופן מבהיל לאלה, ששררו בארצות שונות באירופה לגבינו היהודים. אלא ששם, באירופה, היינו הסובלים והקרי-בנות, וכאן אנו הגורמים סבל, אם לא עחל.

יש נוהגים לענות על כל האשמה בקריאות של שצף-קצף: השמצה רבי-רים של סוכני-האויב וכדומה. תשרי-בות כאלה אינן עשויות לעורר אמון רב במעטים וצועקים, אפילו אם עיי-צעקות ושעוררות הם משהיכים את המאשימים. משהו נשאר המיד מן ההד-אשמות, והוא יזכר ביום-הפקודה. הנה קם מיניסטר בהודו, שלא היו לנו עם-עמו שום סיכסוכים והתנגשויות, וקבע בנאום בפארלמנט, שנהגנו ביהודי הודו אשר עלו ארצה וחזרו ממנה מנהג של